

biskopŭ. «Forma cu *b-*, scrie P. Olteanu, e slavă de apus..., dar o în loc de *u* se datorește probabil limbii române» (p. 260). Comentariul este, precum se vede, favorabil tezei carpatice. Observăm însă că *бископъ* e atestat și în scrierile vechi rusești, străine de regiunea Carpaților (*Srezn.*, I, 88), iar forma cu *o* urmează etimologia cf. germ. *bischof*, Vasmer. Rd. rusă, p. 168.

černel. Autorul tezei carpatice atrage atenția că acest cuvânt se păstrează în proverbe «în graiurile ruse din jurul Munkaciului» (p. 260), fără să adauge însă că e larg cunoscut, pe de o parte, în limba rusă veche (*Srezn.*, III, 1565), iar pe de alta — în velicorusa populară (*Dal*, IV, 595).

činiti. P. Olteanu afirmă fără nici o rezervă că acest cuvânt a fost introdus de autorul protografului slav al *Povestirilor* din graiurile «ruse carpatice» (p. 266). În realitate, cuvântul este larg cunoscut în scrierile limbii ruse vechi: I. I. Sreznovski îl înregistrează în dicționarul său cu nu mai puțin de 9 sensuri, inclusiv cel de «a face», pe care îl are acest verb și în textul lui Eufrosin (*Srezn.*, III, 1518). Pe de altă parte, *чинити* e bine cunoscut și în velicorusa populară: vezi *Dal*, IV, 604—605; cf. și proverbul *чего сам не любишь, того и другому не чини* (*ibid.*).

děvka. P. Olteanu consideră că acest cuvânt din manuscrisul Kirillo-Belozersk a *Povestirilor* provine din limba populară vorbită în regiunea carpatică și că a fost ulterior înlocuit, ca de exemplu, în copia Rumeanțev, cu unul autentic velicorus — *děvočka* (p. 250). Dar, substantivul *děvka* cu sensul de «fată» este un cuvânt velicorus comun (*Dal*, I, 508), bine cunoscut și în limba rusă veche (*Srezn.*, I, 781—782). De aceea, el nu poate fi limitat la regiunea carpatică și nu poate fi invocat în sprijinul tezei carpatice.

koroli. Paralel cu *krali* «rege», scrie P. Olteanu, în manuscrisul lui Eufrosin apare de 5 ori și *koroli*, «așa cum îi ziceau rușii subcarpatici lui Matei Corvin» (p. 46—47). Dar, ne permitem să observăm că nu numai rușii subcarpatici îi ziceau lui Matei Corvin *koroli*, ci toți slavi de răsărit, oricărui rege (*Srezn.*, I, 1290). De pildă, numai în documentul moscovit din 21 aprilie 1459 cuvântul *король* apare de 13 ori și se referă la regele Poloniei și Lituaniei Kazimir (*Documente*, 192—193).

kramola. În legătură cu acest cuvânt, P. Olteanu aduce numai precizări care se potrivește pentru teza carpatică. «Sub această formă — scrie domnia-sa — cuvântul apare și în textele paleoslave din Marea Moravie, ca și în cele medio-slave din Transilvania...» (p. 48). Dar cuvântul e bine cunoscut, cu aceeași formă și cu același sens ca în *Povestiri*, și în limba rusă veche: în *Srezn.*, I, 1314 sub *кромолъ*, se citează nu mai puțin de 23 de exemple, culese din cele mai diverse texte și din cele mai diverse ținuturi rusești.

lētŭ (P. Olteanu are, desigur, în vedere cuvântul *lěto* «an», căci un nominativ *lētŭ* nu există nici în textul *Povestirilor*, și nici în altă parte). Se afirmă că acest cuvânt e cunoscut în rusa carpatică și în vechea ucraineană, alături de *rok*. «În monumentele din Moscova și Novgorod, adăogă textual P. Olteanu, avem însă *god*» (p. 251). Dar, nominativul plural *lētŭ* «ani», cu forma de genitiv *lētŭ*, e curent și în velicorusa din secolul al XV-lea (*Srezn.*, II, 78), și în cea contemporană. Pe de altă parte, reflexe ale vechiului *godŭ* «an» există și în graiurile ucrainene din Carpați. Astfel, în întregul bazin superior al Tisei și al afluenților ei la «an» se spune *zid*, *zud*, *zud*¹.

metnŭti. Deși arată că acest cuvânt există nu numai în manuscrisul lui Eufrosin, ci și în graiurile velicoruse, P. Olteanu afirmă totuși, fără nici o argumentare, că în protograf el ar fi fost un element lexical «de circulație locală (adică subcarpatică — E.V.)» (p. 268). Observăm, în plus, că *мити* era curent și în limba rusă veche (*Srezn.*, II, 129), lucru pe care autorul tezei carpatice a omis a-l menționa.

mučenikŭ. Ca și în cazul precedent, P. Olteanu consideră drept lucru cert că ne-am afla în prezența unui element lexical pătruns în protograf «din rusa carpatică sau din slava bisericească de aici» (p. 260). Cuvântul e bine cunoscut însă și în rusa veche (*Srezn.*, II, 198), și în velicorusă (*Dal*, II, 363).

ni. Păstrarea particulei *ni* cu sensul de «nu», scrie P. Olteanu, este în *Povestiri* «un arhaism interesant, care se explică prin slava bisericească din Carpați» (p. 273). Nu putem fi de acord nici în această privință cu autorul tezei carpatice, deoarece particula *ni*, cu același sens ca în *Povestiri*, era bine cunoscută în limba rusă veche (*Srezn.*, II, 443—445) și se întâlnește și în graiurile velicoruse. Cf. de ex.: — *Ты был здесь? — Ну, и не подходил* (*Dal*, II, 543).

¹ I. O. Dzendzelivski, *Лінгвістичний атлас українських народних говірок Закарпатської області УРСР (Лексика)*, vol. I, Ujgorod, 1958, harta nr. 10.